https://doi.org/10.32849/2409-9201.2026.26.36

УДК 347.1 UDC

КРИТЕРІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА НА ЗАБУТТЯ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

CRITERIA FOR THE APPLICATION OF THE RIGHT TO BE FORGOTTEN IN THE CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS'

Роман ПОЖОДЖУК

кандидат юридичних наук,
старший дослідник

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (Київ)

Roman POZHODZHUK

Ph.D. in Law,
Senior Researcher

Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the NALS of Ukraine (Kyiv)

https://orcid.org/0000-0002-6414-4797

У статті досліджується право на забуття як актуальне явище в умовах сучасного розвитку суспільних відносин у цифровій сфері та глобалізації поширення інформації. Визначено, що в межах Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право на забуття є складовою права на повагу до приватного та сімейного життя. Застосування цього права розглядається як механізм обмеження права на свободу вираження поглядів. У статті також аналізуються критерії застосування цього права у практиці Європейського суду з прав людини та акцентується увага на необхідності балансування між правом на повагу до приватного і сімейного життя та свободою вираження поглядів з метою забезпечення ефективного захисту прав фізичної особи

Методологічною основою статті є загальнонаукові і спеціально-юридичні методи. Зокрема, формально-юридичний метод застосовано для аналізу положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, актів права Європейського Союзу та практики Європейського суду з прав людини. Метод аналізу судової практики використано для дослідження рішень Європейського суду з прав людини, які стосуються права на забуття, з метою виявлення крите-

The article examines the right to be forgotten as a relevant phenomenon in the context of the modern development of social relations in the digital sphere and the globalisation of information dissemination. It is determined that, within the framework of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the right to be forgotten constitutes a component of the right to respect for private and family life. The application of this right is considered a mechanism for limiting the right to freedom of expression. The article also analyses the criteria for the application of this right in the case law of the European Court of Human Rights and emphasises the need to balance the right to respect for private and family life with freedom of expression in order to ensure the effective protection of the rights of individuals.

The methodological framework of this article is based on general scientific and specialised legal methods. In particular, the formal-legal method was applied to analyse the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, EU legal acts, and the case law of the European Court of Human Rights. The method of analysing judicial practice was used to examine ECHR decisions concerning the right to be for-

ріїв застосування цього права.

Системний підхід використано для дослідження права на забуття у взаємозв'язку з правом на повагу до приватного і сімейного життя та свободою вираження поглядів.

Метою статті є аналіз захисту права на забуття як складової права на повагу до приватного і сімейного життя у практиці Європейського суду з прав людини, а також визначення та узагальнення критеріїв його застосування.

Результати статті. Встановлено сутність права на забуття у межах Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як складової права на повагу до приватного і сімейного життя. Виокремлено та узагальнено критерії застосування права на забуття в практиці Європейського суду з прав людини та визначено їх актуальність для вітчизняного правозастосування.

Ключові слова: право на забуття, права людини, право на повагу до приватного та сімейного життя, свобода вираження поглядів.

gotten, with the aim of identifying the criteria for applying this right.

A systematic approach was used to examine the right to be forgotten in relation to the right to respect for private and family life and freedom of expression.

The purpose of this article is to analyse the protection of the right to be forgotten as a component of the right to respect for private and family life in the practice of the European Court of Human Rights, as well as to identify and summarise the criteria for its application.

Results of the article. The essence of the right to be forgotten within the framework of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms has been established as a component of the right to respect for private and family life. The criteria for applying the right to be forgotten in the practice of the European Court of Human Rights have been identified and summarised, and their relevance to domestic law enforcement has been determined.

Keywords: right to be forgotten, human rights, right to respect for private and family life, freedom of expression.

Вступ. Технологічний та інформаційний розвиток створив практично безмежні можливості для поширення та отримання інформації, чим змінив баланс між доступом до інформації про особу та захистом її приватності. Це позитивно впливає на доступ до інформації, але робить таких осіб вразливими щодо доступності інформації про них для необмеженого кола третіх осіб.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) у рішенні у справі *Ahmet Yildirim v. Turkey* зазначив, що сьогодні Інтернет став одним із головних засобів здійснення особами їхнього права на свободу вираження поглядів і інформації [1]. Суд Європейського Союзу (далі – Суд ЄС) вказав, що розміщення контенту на веб-сайті в Інтернеті відрізняється від регіонального розповсюдження друкованих видань повсюдною доступністю цього контенту та можливістю його миттєвого перегляду необмеженою кількістю інтернет-користувачів у всьому світі [2]. Отже, значення Інтернету та легка можливість поширення та доступу до інформації вимагають створення певних правил у поширенні такої інформації та, зокрема, можливості її видалення чи обмеження доступу до неї, якщо порушуються права людини.

Теоретичні аспекти права на забуття

У сучасних умовах можливість вимагати видалення інформації про себе реалізується через право на забуття[1]. Як стверджується у науці, право на забуття тісно пов'язано з взаємозв'язком між пам'яттю та особистою ідентичністю, яка існувала в суспільстві з самого

[1] Також право бути забутим, право на видалення, право на стирання, які вживаються у цій роботі як тотожні.

його зародження, але сьогодні набуває особливого значення через стрімкий розвиток мережевих технологій та можливості зберігання інформації [3]. Отже, ідея цього права загалом не є новою, але в сучасних умовах набуває особливого значення.

У межах Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) право на забуття розглядається як складова права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8). Це було підтверджено і ЄСПЛ, який зазначив, що з точки зору Конвенції, «право бути забутим онлайн» пов'язане зі статтею 8 Конвенції, а точніше з правом на повагу до репутації, незалежно від того, які заходи вживаються для цього (видалення або зміна газетної статті в онлайн-архівах або обмеження доступу до статті шляхом деіндексації новинним виданням) та не є самостійним правом, захищеним Конвенцією, і, оскільки воно охоплюється статтею 8 Конвенції, може стосуватися лише певних ситуацій та елементів інформації [4]. При цьому слід згадати і про регулювання цих відносин у межах системи права Європейського Союзу (далі – ЄС), оскільки ЄСПЛ, хоча і не є пов'язаним практикою Суду ЄС, може використовувати її та acquis communautaire як релевантне джерело для вирішення справи. Так, право забуття може бути захищене відповідно до статті 7 (Повага до приватного і сімейного життя) та статті 8 (Захист персональних даних) Хартії Європейського Союзу про основоположні права (далі – Хартія) [5], та статті 17 («Право на видалення («право бути забутим»)») Регламенту (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27.04.2016 про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) [6]. Відтак підходи до визнання права на забуття відповідно до Конвенції та права ЄС дещо різняться.

У науці це право стало предметом досліджень у працях деяких науковців. О. Совгиря та Ю. Ремінська право на забуття визначають як право, надане фізичним та юридичним особам, яке дозволяє їм впливати на рівень відкритості наявної в Інтернеті інформації щодо себе/своєї діяльності, зокрема, включаючи можливість впливу на рівень індексації такої інформації та видачі пошукових запитів у різних пошукових системах (за ключовими словами) [7]. Йдеться про можливість особи керувати інформацією про себе чи, що дуже важливо, про свою діяльність в Інтернеті. Інші автори розглядають це право більшою мірою крізь призму права на захист персональних даних. Так, М. Бєлова, О. Бєлов та К. Мегеш вказують, що право бути забутим як таке, що захищає персональні дані фізичних осіб та дозволяє їм контролювати їх поширення в інформаційному просторі за допомогою засобів оскарження, в тому числі і звернення до суду [8]. Схожу позицію було висловлено В. Батиргареєвою [9].

У звіті Комітету Європейського Союзу Палати Лордів зазначено, що вираз «право бути забутим» є оманливим, оскільки інформацію не можна навмисно «забути», а також її не можна «віддати забуттю». З точки зору суб'єкта даних, право бути забутим – це в кращому випадку право обмежити доступність інформації; у гіршому випадку це може призвести до досягнення протилежного бажаного результату [10]. Наведена позиція певною мірою може бути виправданою, однак вбачається, що право на забуття повинно існувати, і саме його означення має відігравати другорядну роль поряд із сутністю. Більше того, виникнення права на забуття зумовлено необхідністю забезпечення ефективного контролю особи над інформацією про себе в сучасних умовах. Це об'єктивно існуюче явище, яке повинно мати належне законодавче та судове забезпечення його розвитку.

Сучасний підхід до права на забуття вперше на теренах Європи було закріплено у практиці Суду ЄС, зокрема у справі *Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González*. Суть справи: громадянин Іспанії Mario Costeja González подав скаргу до AEPD, оскільки при пошуку його імені в Google з'являлися посилання на старі газетні сторінки з оголошенням про аукціон його майна через борги. Він стверджував, що ця інформація застаріла і шкодить його репутації. AEPD відхилила скаргу проти газети (адже інформація була опублікована законно), але задовольнила скаргу проти

Google та зобов'язала компанію прибрати посилання з результатів пошуку. Google оскаржив це рішення, і справа була передана до Суду ЄС.

Суд ЄС дослідив баланс інтересів фізичної особи та суспільних інтересів та визначив, що права, передбачені статтями 7 та 8 Хартії, як правило, мають перевагу не тільки над економічними інтересами оператора пошукової системи, але й над інтересами широкої громадськості в доступі до цієї інформації під час пошуку за іменем суб'єкта даних. Однак це не буде так, якщо з певних причин, таких як роль, яку відіграє суб'єкт даних у суспільному житті, втручання в його основні права буде виправдано переважною зацікавленістю широкої громадськості в доступі до відповідної інформації через її включення до списку результатів [11]. Водночас важливим є те, що Суд ЄС не зобов'язав саму газету видалити відповідні дані на своєму веб-сайті. Йшлося більшою мірою про право громадян країн-членів ЄС вимагати видалення певних посилань (результатів пошукової системи) в Інтернеті.

У цьому рішенні Суду ЄС вперше було закладено основу для формування концепції права на забуття у праві ЄС та визначено, що доступність інформації в Інтернеті може бути обмежена, якщо порушено право особи, а суспільний інтерес не переважає. Надалі цю концепцію також розвиває ЄСПЛ, який розглядає її у контексті балансу між правом на повагу до приватного і сімейного життя та свободою вираження поглядів. Враховуючи, що метою нашої статті є зосередження уваги на критеріях захисту права на забуття в практиці ЄСПЛ, пропонуємо розглянути саме її.

Право на забуття у практиці ЄСПЛ

Право на забуття без окремого його визначення розглядалося в практиці ЄСПЛ у справі 2013 року *Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland*. Суть справи: два юристи подали позов про захист честі та репутації після публікації в газеті «Rzeczpospolita» статті, у якій їх звинуватили в отриманні неправомірної вигоди. У 2002 році національний суд встановив, що журналісти не перевірили інформацію і не звернулися до заявників за коментарем, тому визнав порушення їхніх особистих прав та притягнув до відповідальності журналістів. У 2004 році заявники знову звернулися до суду, оскільки стаття залишалася доступною на веб-сайті газети. Вони вимагали її видалення, однак суди відмовили, вказавши, що це суперечило б принципам свободи слова та збереження архівів. Пізніше згадані юристи звернулися до ЄСПЛ щодо видалення інформації з веб-архівів, який не знайшов фактів порушення статті 8 Конвенції. У цьому рішенні ЄСПЛ слушно зазначив, що Інтернет особливо відрізняється від друкованих ЗМІ, не підлягає і, ймовірно, ніколи не підлягатиме таким самим нормам та контролю. Ризик шкоди, яку можуть завдати вміст та комунікації в Інтернеті правам та свободам людини, особливо праву на повагу до приватного життя, є вищим, ніж той, який створює преса. Відповідно, регулювання цих відносин має бути іншим.

У цьому рішенні ЄСПЛ визнав, що судові органи не мають права переписати історію, вимагаючи видалення з публічного доступу всіх слідів публікацій, які в минулому були визнані остаточними судовими рішеннями, необґрунтованими нападками на репутацію окремих осіб. Крім того, для оцінки справи має значення те, що законний інтерес громадськості у доступі до публічних інтернет-архівів преси захищений статтею 10 Конвенції [12]. Відтак ЄСПЛ надав пріоритет свободі вираження поглядів.

Право на забуття належить до сфери прав, що стосуються приватного життя, які не можна визначити як єдине і чітко визначене право, а скоріше як комплекс прав, що стосуються сфери приватного життя особи, які можна приблизно співвіднести з поняттям «конфіденційність». З цієї конкретної точки зору, право на забуття є найбільш типовим вираженням юридичного поняття приватності, оскільки воно відображає ідею «права на забуття» та «права бути залишеним у спокої», які є основою сучасної теорії права на приватність [3]. Відтак йдеться про один із аспектів права на приватність, а не синонімічність. Крім того, слід погодитися з позицією О. Совгирі та Ю. Ремінської, що при встановленні чи було порушено таке право, необхідно зважити конфліктуючі між собою права на приватне життя та на свободу вираження думки [7].

Щодо конкуруючої сутності, слушно зазначила О. Калітенко, що дискусійність та основна «проблематичність» означеного права виражається в тому, що воно знаходиться на межі двох особистих немайнових прав фізичної особи: з одного боку, це право на інформацію (що передбачає вільний доступ до неї та її відкритість і відсутність будь-якої цензури), а з іншого – право фізичної особи на приватність [13]. Існування права на забуття залежить від рівноваги інших суперечливих прав, таких як право на вільне висловлювання та самовираження або різні права на вільні ЗМІ та публікації [14]. Отже, право на забуття є багатогранним явищем, яке більшою мірою повинно застосовуватися з урахуванням балансу прав, передбачених статтями 8 та 10 Конвенції.

Незважаючи на необхідність захисту прав відповідно до статті 8 Конвенції, слід відзначити, що роль преси в суспільстві є доволі значимою, а збереження архівів має історичну, наукову, дослідницьку цінність тощо. Так, у справі *Times Newspapers Ltd (Nos. 1 and 2) v. The United Kingdom* ЄСПЛ визнав істотний внесок Інтернет-архівів у збереження та надання доступу до новин та інформації, адже вони є важливим джерелом для освіти та історичних досліджень, враховуючи їх доступність та безкоштовність [15]. Відтак питання балансу інтересів є критичним, а ЄСПЛ у контексті захисту права на забуття доволі зважено підходить до безмежної свободи вираження поглядів. Враховуючи, що права на повагу приватного та сімейного життя та на свободу вираження поглядів не є абсолютними, Конвенція заклала основу для того, щоб дозволити національним судам оцінювати баланс між цими правами у конкретному випадку.

Окремо слід зазначити, що ЄСПЛ встановлює певні критерії щодо застосування захисту права на забуття. Важливе значення для формування критеріїв балансу між правом на повагу до приватного і сімейного життя та свободою вираження поглядів має рішення у справі *Fuchsmann v. Germany*. Суть справи: справа стосувалася публікації газетної статті на веб-сайті газети «The New York Times». У статті згадувалося ім'я заявника, і згідно зі звітами американських та європейських правоохоронних органів було оприлюднено інформацію про ймовірні зв'язки заявника з російською організованою злочинністю. Спроба заявника отримати судову заборону в національних судах була безуспішною. Заявник скаржився на те, що національні суди не захистили його репутацію та право на повагу до приватного життя, як це передбачено статтею 8 Конвенції [16].

Основна увага у цій справі приділялася питанню досягнення справедливого балансу між конвенційним правом заявника на захист його приватного та сімейного життя (стаття 8 Конвенції) та правом газети «The New York Times» на свободу вираження поглядів (стаття 10 Конвенції).

Суд визначив, наскільки це доречно для цієї справи, такі відповідні критерії в контексті збалансування конкуруючих прав: внесок у дискусію, що становить суспільний інтерес; ступінь популярності особи, якої це стосується; тема новинної статті; попередня поведінка особи, якої це стосується; спосіб отримання інформації та її достовірність; а також зміст, форма та наслідки публікації [16]. ЄСПЛ виснував про відсутність порушення статті 8 Конвенції та підтвердив, що право на забуття має відносну, а не абсолютну природу, оскільки вказав про застосування критеріїв у цій справі «наскільки це доречно». Отже, ЄСПЛ сформував базові критерії оцінки можливості захисту права на забуття.

Іншою знаковою справою у практиці ЄСПЛ є справа *M.L. and W.W. v. Germany*. Суть справи: у 1993 році заявників було засуджено до довічного позбавлення волі за вбивство. Перед своїм можливим звільненням вони звернулися до судів Німеччини з вимогою зобов’язати медіа анонімізувати архівні матеріали на їхніх веб-сайтах, які містили їхні імена, стосувалися кримінального процесу та були датовані часом судового розгляду. Національні суди відмовили у задоволенні позову, вказавши на суспільний інтерес до доступу до архівних матеріалів преси та роль медіа у збереженні інформації про події сучасної історії. ЄСПЛ зазначив, що відмова у зобов’язанні медіа анонімізувати архівні матеріали не становила порушення статті 8 Конвенції, адже національні суди дотримали балансу між правом заявників на повагу до приватного і сімейного життя і свободою вираження поглядів.

У цій справі ЄСПЛ сформулював декілька критеріїв, які він врахував при винесенні рішення щодо відсутності порушення статті 8 Конвенції, зокрема: внесок у дискусію, що становить загальний інтерес, та питання анонімізації на запит; ступінь популярності відповідної особи та тема репортажу; попередня поведінка відповідної особи стосовно засобів масової інформації; зміст, форма та наслідки публікації [17]. Отже, ЄСПЛ застосував такі ж критерії, як і у попередній справі.

Надалі ЄСПЛ розвинув свій підхід щодо критеріїв у справі *Hurbain v. Belgium*. Суть справи: у цій справі розглядалося питання щодо анонімізації онлайн-статті, яка була доступна онлайн в архівах газети. У друкованому виданні цієї газети було опубліковано статтю про смертельну дорожньо-транспортну пригоду, у якій згадувалося повне ім'я Г. та про те, що загинули двоє людей, а ще троє отримали поранення. Г. був засуджений до умовного терміну та реабілітований у 2006 році. У 2010 році Г. звертався до SA Rossel et Compagnie та до Google Belgium із проханням видалити або анонімізувати статтю, посилаючись на ризик втрати роботи та пацієнтів через згадку його імені у результатах пошуку. Йому відмовили, і він звернувся до ЄСПЛ.

ЄСПЛ задовольнив його заяву та зазначив, що національні суди послідовно врахували характер та серйозність судових фактів, про які повідомлялося у статті, той факт, що стаття не мала актуального, історичного чи наукового інтересу, а також той факт, що Г. не був добре відомий. Крім того, вони надали значення серйозній шкоді, завданій Г. в результаті постійної доступності статті в Інтернеті з необмеженим доступом, що могло створити «віртуальну кримінальну історію», особливо з огляду на тривалість часу, що минув з моменту першої публікації статті. ЄСПЛ також зазначив, що порушення статті 10 Конвенції не було, адже втручання у право, гарантоване цією статтею, через анонімізацію електронної версії статті на веб-сайті газети «Le Soir» було обмежене тим, що було строго необхідним, і тому, за обставин справи, може вважатися необхідним у демократичному суспільстві та пропорційним [4]. ЄСПЛ проаналізував баланс інтересів щодо свободи слова видавця, включаючи його право поширювати інформацію серед громадськості та, з іншого боку, право Г. на захист його приватного життя і визнав виправданим втручання у свободу вираження поглядів для захисту права на повагу до приватного і сімейного життя.

Важливим є висновок ЄСПЛ у цій справі щодо оновлення критеріїв оцінки балансу інтересів сторін у контексті конфлікту між застосуванням приписів статей 8 та 10 Конвенції. Так, на переконання ЄСПЛ, балансування цих різних прав рівної цінності, яке має здійснюватися в контексті запиту на зміну журналістського контенту, що архівується онлайн, повинно враховувати такі критерії: характер архівованої інформації; час, що минув з моменту подій, та з моменту первинної та онлайн-публікації; сучасний інтерес до інформації; чи добре відома особа, яка претендує на право бути забутою, та її поведінка з моменту подій; негативні наслідки подальшої доступності інформації онлайн; ступінь доступності інформації в цифрових архівах; вплив заходу на свободу вираження поглядів і, зокрема, на свободу преси [4]. На нашу думку, оновлення критеріїв у цій справі свідчить про певний орієнтир на посилення права на повагу до приватного і сімейного життя.

У цій справі також важливо те, що критерії, які спрямовані на вирішення конфлікту прав, які захищаються статтями 8 та 10 Конвенції, стосуються саме електронної архівної версії статті, а не друкованої версії. Відтак, хоча й ЄСПЛ відкоригував критерії, слід зважати на те, що кожна справа має свої особливості, і національному законодавцю та судовій владі потрібно розглядати їх як орієнтир, а не аксіому.

Отже, можна виділити такі критерії з відповідним змістом:

1) Характер інформації – про що ця інформація та її значення?

2) Строк давності подій – який час минув від подій та публікації інформації про них у друкованих медіа та/або онлайн?

3) Суспільний інтерес – яке значення має інформація для суспільної дискусії та обізнаності суспільства з нею?

4) Публічність та поведінка особи – чи є добре відомою особа, якої стосується інформація, та яка її поведінка з моменту публікації інформації?

5) Негативні наслідки для особи – чи буде шкодити репутації, діяльності, соціальному життю особи інформація, яка є легкодоступною онлайн?

6) Доступність інформації – чи є ця інформація легкодоступною, зокрема щодо її знаходження за допомогою пошукових систем?

7) Вплив заходу на свободу вираження поглядів – чи впливає видалення інформації на обмеження свободи вираження поглядів?

Відтак критерії, сформульовані ЄСПЛ не є вичерпними, а мають динамічну природу та є інструментом гнучкого балансування, що застосовується з урахуванням обставин конкретної справи. Для законодавчого забезпечення права на забуття, критерії його застосування, викладені в практиці ЄСПЛ, слід враховувати у вітчизняному законодавстві та правозастосовній практиці, зокрема, тому що практика ЄСПЛ є джерелом права в Україні. Однак, враховуючи, що закон не може врегулювати усе розмаїття суспільних відносин, суду має надаватися дискреція для інтерпретації критеріїв наявності чи відсутності порушення права на забуття.

Висновки

Право на забуття у сучасних умовах перебуває у стані становлення, але його важливість важко переоцінити. *De jure* перше закріплення цього права відбулося у практиці Суду ЄС, зокрема, було сформовано підхід, згідно з яким особа має право вимагати видалення інформації про себе у певних випадках. Свого розвитку право на забуття досягло також у практиці ЄСПЛ, однак відповідно до Конвенції це право розглядається не як самостійне, а як складова права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Конвенції). Важливим аспектом застосування права на забуття у практиці ЄСПЛ є досягнення справедливого балансу між правом на повагу до приватного і сімейного життя та свободою вираження поглядів.

Відповідно до практики ЄСПЛ можна виділити такі критерії, які повинні бути враховані при вирішенні спорів щодо здійснення права на забуття: 1) характер інформації; 2) строк давності подій; 3) суспільний інтерес; 4) публічність та поведінка особи; 5) негативні наслідки для особи; 6) доступність інформації; 7) вплив заходу на свободу вираження поглядів. Наведені критерії є динамічними та можуть змінюватися з урахуванням обставин конкретної справи.

Посилання:

1. European Court of Human Rights. *Ahmet Yildirim v. Turkey*, Application No. 3111/10, November 18, 2013. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-126863.

2. Court of Justice of the European Union. Joined Cases C-509/09 and C-161/10. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 25 October 2011. eDate Advertising GmbH v X, Olivier Martinez, Robert Martinez v MGN Limited URL: https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2009/C-0509-09-00000000RP-01-P-01/ARRET/111742-EN-1-html.

3. Maietta, A. (2020). The right to be forgotten. Revista de Estudos Constitucionais, Hermenêutica e Teoria do Direito, 12(2), 207-226. DOI: 10.4013/rechtd.2020.122.03.

4. European Court of Human Rights. *Hurbain v. Belgium*, Grand Chamber, Application No. 57292/16, July 4, 2023. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225814.

5. Charter of Fundamental Rights of the European Union. Official Journal of the European Union. 26.10.2012. C 326. P. 391–407. URL: http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2012/oj.

6. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). Official Journal of the European Union. 04.05.2016. L 119. P. 1–88. URL: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/2016-05-04.

7. Совгиря О., Ремінська Ю. Право на забуття: міркування з точки зору конституційно-правової «матерії». *Український часопис конституційного права*. 2021. №3(20). 23-35. DOI: https://doi.org/10.30970/jcl.3.2021.2.

8. Бєлова М. В. Право людини на забуття: окремі концептуальні питання/ М. В. Бєлова, О. М. Бєлов, К. К. Мегеш //Аналітичне-порівняльне правознавство/ редкол.: Ю. М. Бисага (голов. ред.), В. В. Заборовський, Д. М. Бєлов, С. Б. Булеца та ін.; ДВНЗ «УжНУ» – Ужгород, 2024. №2. С. 116-120. с. 119-120 (13 назв). DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.18.

9. Батиргареєва В. С. Право на забуття у парадигмі «глобального села»: до питання реалізації. Інформація і право. 2024. № 2. С. 76-92. URL: http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001506712.

10. European Union Committee – Second Report EU Data Protection law: a «right to be forgotten»? Report of Session 2014–15. Authority of the House of Lords. 30 July 2014. URL: https://publications.parliament.uk/pa/ld201415/ldselect/ldeucom/40/40.pdf.

11. Court of Justice of the European Union. Case C-131/12. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 13 May 2014. Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja González. URL: https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2012/C-0131-12-00000000RP-01-P-01/ARRET/ 152065-EN-1-html.

12. European Court of Human Rights. *Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland,* Application No. 33846/07, July 16, 2013. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122365.

13. Калітенко О. М. Право на забуття: здобуток європейський чи глобальний? / О. М. Калітенко // Часопис цивілістики : наук.-практ. журн. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), Є. О. Харитонов (заст. голов. ред.), К. Г. Некіт (відп. секр.) [та ін.]. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 35. С. 60-64. DOI: https://doi.org/10.32837/chc.v0i35.189.

14. Tripathi, R. (2022). The Right To Be Forgotten, Indian Journal of Integrated Research in Law, Volume II Issue V,P. 700-712. DOI: IJIRL/V2-I5/A67.

15. European Court of Human Rights. *Times Newspapers Ltd (Nos. 1 and 2) v. The United Kingdom*, Applications Nos. 3002/03 and 23676/03, March 10, 2009. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91706.

16. European Court of Human Rights. *Fuchsmann v. Germany*. Application No. 71233/13, October 19, 2017. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-177697.

17. European Court of Human Rights. *M.L. and W.W. v. Germany,* Applications Nos. 60798/10 and 65599/10, Judgment June 28, 2018. Information Note on the Court's case-law 219. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=002-12041.

Статтю було подано	31.03.2026	The article was submitted
Статтю було доопрацьовано	08.05.2026	The article has been revised
Статтю було прийнято	14.05.2026	The article was accepted